

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Mesečni prilog »Sokolska Prosveta«

God. II. - Broj 4.

Ljubljana,
22. januara
1931.Izlazi svakog četvrtika • Godišnja pretplata 50 Din • Uredništvo i uprava u Ljubljani (Narodni dom)
Telefon broj 2543 • Račun kod poštanske štedionice broj 12.943 • Oglasi po ceniku

Sednica predsedništva Saveza »Slovensko Sokolstvo«

Dne 11. januara o. g., u 10 sati pre podne, održala se je u Pragu u Tyrševom domu sednica predsedništva Saveza »Slovensko Sokolstvo«. Sednici su učestvovali predsednik brat dr. Josip Scheiner, I. zam. predsednika brat Adam Zamoyski II. zam. predsednika brat Engelbert Gangl, tajnik brat Vincenc Štěpánek, blagajnik brat František Mašek i zastupnik načelnika br. Aga Heller, zam. načelnika ČOS.

Kao gosti sednici su prisustvovali brat Antun Krejči, prosvetar ČOS, brat Ivan Bajželj, načelnik Saveza SKJ, brat M. Manochin, zam. starešine i načelnik RSS, brat J. Fazanowicz, načelnik PSS i brat dr. D. Vergun.

Brat predsednik pozdravivši prisutne, seća se prerano umroga brata dr. Karela Hellera, sa kojim je iz naših redova nestalo jednoga od onih, koji su sokolskoj stvari bili odani dušom i telom, oduševljenog radnika, koji se je svakom zadatku latio sa najvećim veseljem i predanošću. Svi koji su ga poznavali, moći će da procene koliko je štetu pretrpelo čehoslovačko Sokolstvo njegovom smrću, naročito sada, kada stoji pred ogromnim sletskim radom. Savez »Slovensko Sokolstvo« sačuvaće za uvek ime brata dr. Karela Hellera u časnoj uspomeni!

Nadalje se brat predsednik zahvaljuje predsedništvu na marljivosti, kojom je radilo na sednicama Saveza za vreme njegove odsutnosti zbog bolesti. Zahvaljuje se također i na krasnim i ljubaznim pozdravima, koji su mu pridozvali iz sokolskih tabora. Povratak na sokolski rad za njega znači nove zadatke i nove dužnosti. Koliko bude u njegovim snagama posvetiti se tim dužnostima, ako mu to bude sudbina dopustila.

Brat Zamoyski u ime svih prisutnih izražava uverenje, da će brat starosta ponovo početi sa radom na uspeh Saveza i njegovih zadataka.

Zatim brat predsednik najsrdačnije pozdravlja zastupnika Sokola kraljevine Jugoslavije i izražava radost, što ih je sreća poslužila da očuvaju stare snage Sokolstva.

Brat Gangl ističe veliku radost ne samo svoju, već čitavog Sokolstva, što u sokolskoj sredini ponovno nalazimo brata starostu dr. Scheinera. Sa velikom ljubavlju i iz pune duše želi mu zdravlje i da bi ga sudbina što duže održala kao našeg vođu na čelu čitavog slovenskog Sokolstva.

Zatim se brat Gangl zahvaljuje na prijemu Sokola kraljevine Jugoslavije u Savez »Slovensko Sokolstvo«. Pripominje, da je Sokolstvo kraljevine Jugoslavije po unutarnjoj strani, u srcima i dušama ostalo, kako je bilo i pre u smislu sokolske ideje. U nastavku svog govora veli: »Naša sokolska organizacija vodi se u duhu starih tradicija sokolskog bratstva i Tyrševih ideja. Dok stojimo na čelu mi stari Sokoli, u novoj organizaciji vladaju stari duh slovenskog sokolskog bratstva.«

Ovom prilikom izrazujem najsrdačniju i duboku zahvalnost, što ste u onako velikom broju došli na naš slet. Učešće vas čehoslovačka, Poljaka, Rusa i Lužičkih Srba podalo nam je nove snage i moralni oslon. Podigli ste naš slet u sjaj sokolske slave. U prvom redu moram da se zahvalim onim organizacijama, koje su u našem Savezu. Naročito načelništvu čehoslovačkog Sokolstva i sestri načelnici Mišladi Mali za odličnu pripremu nastupa sestara, a podjednako i sestri načelnici Jadwigi Zamoyskoj osobito za krasno izvajanje poljskih narodnih igara. — Naša vernost je naša zakletva i naša zahvalnost, koja dolazi iz srca svega jugoslovenskog Sokolstva!

Brat starešina predstavlja zatim pojedine goste, koji prisustvuju sednici, a potom se prelazi na izveštaj tajnika, koji je podao br. Štěpánek.

a) Odbor (glavna skupština) ČOS zaključio je, da svaka promena statuta Saveza mora biti i od njega primljena, kako bi mogla biti obavezna za ČOS. — Ovo se prima do znanja sa dodatkom, da to važi i za ostale članove Saveza.

b) Odbor ČOS predlaže zastupnicima u Savezu, da nastoje sve učiniti, da se i bugarski Junak primi u Savez. Brat tajnik potanko razlaže današnje stanje pregovora sa Junakom, a koji

su ostali nepromenjeni u tom smislu, što se Junak protivi da izmeni reč »gimnastički« u »sokolski«.

Brat Mašek zagovara želju odbora i konstatuje, iznevši bugarske prilike, da bi bila velika greška kad bi se Junak pridružio kojoj drugoj naslovenskoj telovežbačkoj skupini.

Brat Aga Heller predlaže, da se od postavljenog uslova ne odstupi i da Junak sam pokaže dobru volju.

Brat predsednik upozoruje, da starešine, koje dosada zauzima Junak prema Sokolstvu, nije baš prijateljsko. Na primetbe brata Zamoyskog (FIG i Makkabi) primljen je predlog, da se savezu Junaka pošalje naročita spomenica, u kojoj bi bili razloženi postavljeni uslovi i izloženo mu, da će biti primljen u Savez SS, pristane li na postavljene mu uslove. Prepis spomenice poslaće se i svim bugarskim župama (oblastima).

c) Raspravlja se o jubilarnim svečanostima Fédération Internationale Gymnastique. Takmičenjima učestvovali i pojedini Savezi.

d) Tajnik referiše o postupku ČOS sa Sokilem-Batjkom. Na predlog Związka poljskog Sokolstva odbila je ČOS da šalje svoje prednjake Sokila. Međutim je Sokil izjavio želju, da ČOS primi u svoju prednjačku školu prednjake Sokila. Izložio je i prilike, zbog kojih rad Sokila puno trpi.

Brat Fazanowicz pripominje, da se je prilikom svog putovanja po tim krajevima u prvome redu interesirao za prilike, koje tamo vladaju. Kao odgovor svuda je čuo, da poljski Sokoli nikako ne sprečavaju rad Sokila.

Brat Zamoyski pridodaje, da je pomenuti dopis Związka imao samo nameru sprečiti, da se ČOS ne povuče u političke vode.

Brat Vergun drži da je nedopustivo, da se kakvogod politička organizacija krije za sokolskim imenom.

Brat Manochin predlaže, da se pre svega razmisli o tome, nije li ukrajinski pokret separatistički i da ČOS otkloni svaku pomoć tom pokretu. On je mišljenja, da su Rusi i Ukrajinci jedan narod.

Dalje opozoruje na politički oblik sokolskih organizacija. K tome još pripominje, da Ukrajinci već imaju i apsolventa četirinedelne prednjačke škole ČOS, koji je bio primljen u školu kao član oteka u Podjebradu, ali ga Ukrajinci ne će.

Brat starosta mišljenja je, da se tu radi još o starom neresenom sporu o jedinstvu Rusa i Ukrajinaca. Stavlja predlog, ne bi li bilo dobro primiti članu Sokila u tečaj ČOS, čime bi možda došlo do poboljšanja prilika.

Brat tajnik upozoruje na sporove, koji su svojedobno nastali zbog proglasa Sokila-Batjka protiv ukrajinskih emigranata, koji su u oteku podjebradskog Sokola. — Nato je bilo zaključeno, da se dopis Sokila ostupi Związku, koji treba da poda svoje mišljenje.

c) Dalje se raspravlja o pisanju češke štampe prilikom sudara Karadorda i Morosinija. Br. tajnik referira o pisanju štampe, na koju ČOS nema nikakvog uticaja.

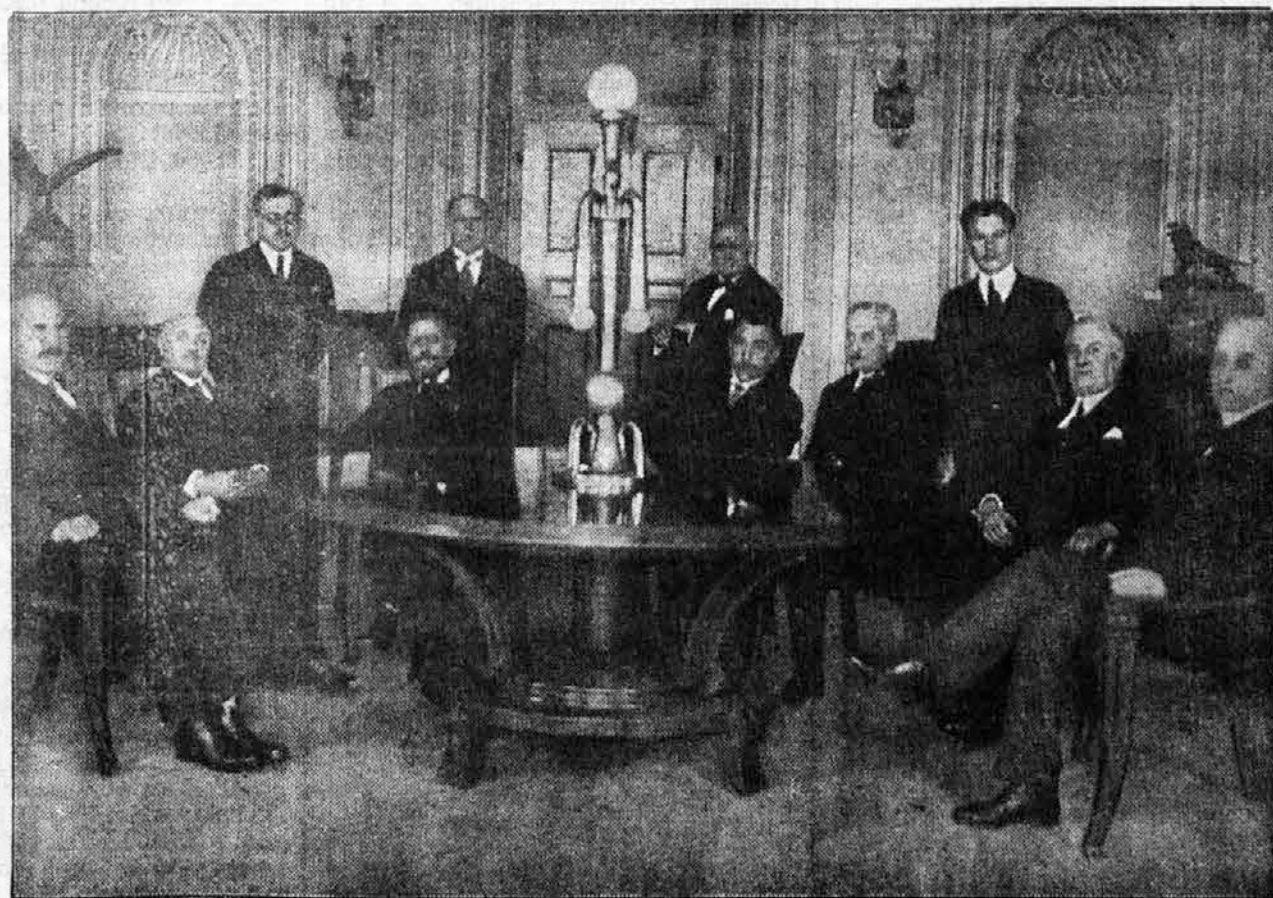
Brat dr. Vergun zatim izveštava, da će zagrančno rusko Sokolstvo u Savezu SS od sada zastupati kod poslednjih izbora izabrani zastupnici i to starosta zagrančnog ruskog Sokolstva br. Gižickij ili njegov zamenik br. N. Manochin te br. A. Viničuk (drugi zamenik starešine) i br. L. Magarevskij (treći zamenik starešine).

Brat starosta zahvalio se br. dr. Vergunu za njegov dosadašnji rad i za iskrenu ljubav, kojom je bio odan sokolskoj stvari. Tome se pridružuje i br. Manochin, koji izjavljuje, da mu je Savez ruskog Sokolstva naložio, da se u njegovo ime zahvali br. dr. Vergunu za ljubav, kojom je radio na uspeh Sokolstva. K tome još dodaje, da se je br. dr. Vergun sam zahvalio na mesto starešine zagrančnog ruskog Sokolstva.

Brat Zamoyski zahvaljuje se Sokolu kraljevine Jugoslavije za bratsko gostoprimstvo, kojim su bili poljski Sokoli primljeni za vreme sleta kao i na putu kroz Jugoslaviju.

Na predlog br. Zamoyskog zaključeno je, da se sletskom odboru predloži, da se program sleta promeni u

Sa sednice Saveza Slovensko Sokolstva u Pragu. — S leva na desno sede brat: Mašek, Štěpánek, Gangl, dr. Schneider, Zamoyski, A. Heller, Bajželj; stoje: Manochin, Krejči, dr. Urban, Fazanowicz.

toliko, da se udovolji želji poljskog Sokolstva, da mogu na vreme biti u Pragu.

Nato podaje izveštaj načelnika Saveza SS brat Aga Heller. Izveštaj je primljen sa sledećim zaključcima:

a) da se Savez zahvali ostupivšem zameniku načelnika br. dr. Murniku. Kod toga se konstatuje, da načelnikstvo samo kao takvo ne može izricati zahvale i čestitke;

b) da se takmičarima za slovensko prvenstvo predaju savezne kolajne te velike i male diplome sa slikom i tekstom u jeziku onog slovenskog naroda, na čijem teritoriju su se takmič-

nja održala. Prema tome biće izrađene i diplome takmičara prilikom svesokolskog sleta u Beogradu 1930. god. Izradba poverava se ČOS;

c) da se prirede skijaška takmičenja kao deo takmičenja Saveza »Slovensko Sokolstvo«.

Konstatuje se nadalje, da se u god. 1931. održavaju sledeće svečanosti:

1. FIG 11. 12. 13. maja.
2. Poznanj, Gdansk i Varšava.
3. Zupski slet u Splitu (29. juna 1931.).
4. 11. juna Pardubice i 29. juna Pterov.

FRANJA GALIJAN (Beograd I.):

Naš moralni dug

Posle rata, posle ujedinjenja najvećeg dela našeg naroda, posle ispunjenja ovog našeg vekovnog najvišeg cilja i zaveta, koji su nam ostavili u nasleđe naši velikani, ideolozi i mučenici, počev od prvih tvoraca opšte jugoslovenske države: Samuila, Ljudevita Posavskog, kralja Tomislava, cara Dušana, preko kosovskih heroja i mučenika i heroja i mučenika naše novije i najnovije istorije, čije su težnje i zamisli prožimale do srži naše predratno Sokolstvo, posle završenja toga dela, dakle, mnogi su se zapitali, da li nije i Sokolstvo time ispunilo svoj zadatak. Šta je sada njegov cilj i koja treba da mu bude ideja vodilja?

Ali i oni, koji su tada bili u nedoumici, vrlo su brzo iz nje izašli. Odmah se je videlo, da sada tek nastaje jedna krupna stvar i jedan veliki i dugotrajan posao, koji zahteva mnogo smišljenog rada i požrtvovane istrajnosti. Treba naime stvoriti jedno jedinstveno narodno osećanje više zajednice, treba izbrisati vekovima stvorene razlike, stvoriti jednu jedinstvenu jugoslovensku ideologiju, jedinstvenu jugoslovenski mentalitet, karakter i tip. Treba posleratnog čoveka — na koga su burne ratne godine ostavile gotovo neizgladive štetne tragove — ponovo uzdići na stepen čoveka, budući u njemu one plemenite misli i osećanja, koja čoveka čine čovekom, otrgnuti ga od preteranog egoizma i materijalizma, koji je toliko karakterističan za posleratno vreme, i učiniti ga pristupačnim višim ciljevima, težnjama i idejama, otrgnuti ga iz one potpune indiferentnosti za opštenarodne stvari i za više državne interese i stvoriti kod njega saosećanje sa državnim organizmom, svatanje da su državne nedaće njegove nedaće i državno dobro njegovo dobro, jednom rečju: treba opet stvoriti generacije slične onima, da upotrebi moć reči pesnika »bez mane i straha«, koje su jedino zbog svojih visokih moralnih i duhovnih svojstava bile sposobne da stvaraju i koje su stvorile čuda. I tada je, za vreme dok su se

političke borbe i trzalice i trvenja razvijale do neverovatnosti, kroz celo Sokolstvo propovedano: teže je očuvati nego li steći; neprijatelji našega naroda, koji su vekovima vukli koristi od naše nesloge i razdvojenosti, ne mogu se pomiriti sa stvorenim stanjem i našim ujedinjenjem, koje ih je lišilo gošpodstva na tud račun, koje ih je lišilo da tudim znojem i krvlju teku blagostanje i moć; naše međusobice stoga njima gode i oni ih na svaki način posmažu i željno očekuju zgodan trenutak da ih iskoriste; budimo složni i jaki, zbijajmo svoje redove i propovedajmo kroz Sokolstvo u najšire slojeve naroda bratstvo, jedinstvo i ljubav; stvarajmo naraštaje i generacije slične onima, koje su stvarale i stvarale ovu lepu i moćnu ujedinjenu državu i koje će biti sposobne da je odrede i pokažu se dostojni naslednici svojih velikih mučenika-otaca.

Najzad posle mnogo godina došlo je vreme, kada su jednim energičnim i mudrim gestom našeg Kralja prešene sve trzavice i kada se pristupilo sređivanju i radu. Najmerodavniji faktori vrhovne državne uprave, uviđajući veliki značaj Sokolstva za narod i državu, rešili su da ga svesrdno pomognu stavivši Sokolstvo pod najvišu zaštitu.

Sokolstvo i bez toga zna svoj zadatak i vrši ga svesrdno, ali kad mu se ukazuju tolika pažnja, onda svesrdan sokolski rad postaje i naša moralna obaveza, jer ako mi ko učini nešto dobro, pravo je i moralno da mu učinimo i ja dobro bar isto toliko, koliko on meni, a u ovom slučaju radeći svesrdno, istrajno i pre svega tačno, izvršujući sve svoje dužnosti prema najboljem znanju i svojoj sposobnosti; od toga ima koristi ceo narod i cela država na zajednica, pa prema tome i mi svaki pojedino, koji u skupu tu državu i taj narod predstavljamo. Prema načelu: pojedinac ništa — celina sve, sve za narod — ništa van naroda, što znači da čovek u današnjem životu sam ne znači ništa i morao bi da propadne, čuda. I tada je, za vreme dok su se

Brat prosvetar A. Krejči referira o Tyrševim proslavama u čehoslovačkom kao i u ostalom slovenskom Sokolstvu i van Sokolstva. Na kraju svog detaljnog referata moli zastupnike pojedinih Saveza da mu jave osobe, koje se u Savezu brinu za prosvetu, kako bi s njima mogao udesiti sve potrebno za proslavu. Brat Gangl javlja brata dr. Belajčića, brat Manochin brata Viničuka. Brat Zamoyski obećava to javiti kasnije.

Raspravljalo se još o jedinstvenom vođenju statistike i o nekim manjim stvarima, našto je brat predsednik, zahvalivši se prisutnima, zaključio sednicu u 13:30 sati.

društvo t. j. država, narod, stvaraju mu mogućnost da živi, zaštićujući pojedinca autoritetom celine, njegovu slobodu, ličnost, imovinu i t. d., pa je logično, da je pojedinac dužan svim silama svojim da se stara da i on sa svoje strane toj celini da odgovarajuću korist.

Podvlačim, moralna je dužnost svih nas, da — radeći iskreno, svesrdno i prema najboljem znanju i sposobnosti — u punoj meri opravdamo nade, koje su u nas položile, i preko toga da učinimo kolikogod možemo za opštu stvar.

Nastaje pitanje: čemu treba da obratimo naročitu pažnju, i u kome pravcu treba da se uputi naš rad da bi dao koristi srazmerno uloženoj trudi i da bi se dobili najdragoceniji rezultati? Odgovor je prost: svim silama nastojati, da svagda i u svakom pogledu do najmanjih sitnica ispunimo savestno i tačno svoju dužnost, to je što se tiče nas, koji sačinjavamo one glavne mase Sokola, a što se tiče onih, koji su pozvani da u Sokolstvu daju direktnu, koji predstavljaju glavnu sokolskog organizma, njihova je dužnost u osnovi ista, ali je samo deo terminisana njihovim vodećim položajem. Oni imaju da organizuju i vode rad Sokolstva tako, da se njegovo dejstvo oseti u što širim slojevima i masama i da u njima uhvati što dublji koren. Ovaj rad danas, više nego ikad, pored ogromne koristi u moralnom pogledu može dati i ogromnu materijalnu korist i državi i narodu, te također izvesnim delom doprineti olakšanju privredne krize, sve blagodarajući jedino vrlo mudroj zakonskoj odredbi, a to je: da Sokoli pod naročitim uslovima uživaju u vojsci skraćen rok službenja.

Račun je prilično prost, te ću pokušati da prikažem, kolike koristi Sokolstvo može da da čak i materijalno.

Pre svega moram da istaknem, da je za pojedinca sticanje ovoga prava na skraćen rok skopčano jedino sa istrajnim sokolskim radom, te prema tome za pojedinca ne prestavlja nika-

Dva jubileja u ČOS

Skoro u isto doba doživjela su dva istaknuta funkcionera bratske Čehoslovačke Obce Sokolske šesdesetogodišnjicu svog života. To su brat August Očenašek, rođen 15. januara 1871., i brat František Mašek, rođen 22. januara iste godine.

Brat August Očenašek, poznati sokolski tehničar, sada savetnik čehoslovačkog ministarstva za narodno zdravlje i telesni uzgoj, posvetio je sve svoje snage tehničkom delu sokolskog rada.

Brat August Očenašek

Poznat je naročito kao propagator raznih novih smerova u sokolskoj telovežbi. Prilikom svog putovanja u Pariz god. 1913., posvetio je svoju naročitu pažnju ritmičkim vežbama. Temeljito ih je studirao i postao njihov oduševljeni i neumorni propagator, što je još i danas rečju, perom i praktičkim radom u vežbarnici. — Posle svetskog rata počeo je naročito da se brine za sokolski naraštaj, koji je našao u bratu Očenašku svog pravog očinskog vođu. Sa naraštajem ČOS bio je i kod nas prošle godine na našem sletu u Beogradu. Brat Očenašek uspeo je da oko sebe skupi niz mladih saradnika, koji su pod njegovim vodstvom osnovali sasvim individualni smer kod vaspitanja naraštaja. Zato je potrebno da prilikom njegove šesdesetogodišnjice naročito naglasimo ovaj deo njegovog sokolskog rada, želeći mu i u buduće mnogo uspeha.

Brat František Mašek postigao je svojim odličnim radom u sokolskoj organizaciji najviše mesto. Već nekoliko godina uredovni je i vodeći zamenik starešine Čehoslovačke Obce Sokolske. Kao brat Očenašek i brat Mašek počeo je svoj sokolski rad na polju telovežbe. Brat Očenašek ostao je veran telovežbi, a brat Mašek prešao je skoro u drugu skupinu sokolskog udejstvovanja — posvetio se je organizatorskom i prosvetnom radu.

Njegove velike organizatorske sposobnosti dovele su ga u odbor žičkavskog Sokola, dalje u župu Srednječesku, na čelo župe Barákové i konačno razmerno dosta brzo u predsedništvo ČOS. Već god. 1899., t. j. u 28. godini svog života, izabran je za tajnika Češke Obce Sokolske i za predsednika njezinog prosvetnog odbora. Time je otpočeo kao sokolski organizator i sokolski prosvetar. Na ovim poljima radi još i danas uvek mlad, agiln, oduševljen i inicijativan. Ako tome još pridodamo, da je brat Mašek najpoznatiji sokolski govornik, kojega

na svoje svečanosti zovu mnoga društva i župe, te da je stao uz kolevku manjinskog odbora ČOS i da je bio jedan od prvih zastupnika Sokolstva u Prosvetnom Savezu, vidimo njegovu ogromnu sokolsku delatnost. A i van Sokolstva brat Mašek, koji je po zanimanju savetnik praške opštine, radi u mnogim društvima. Mnogo godina je i predsednik društva samoupravnih činovnika. I on je posetio naš slet u Beogradu na čelu ogromne ekspedicije ČOS.

Jugoslovensko Sokolstvo braći Očenašku i Mašku iskreno čestita

Brat František Mašek

njihov jubilej i kliče: »Na mnogaja ljeta! Na zdar!«

Savez Sokola kraljevine Jugoslavije uputio je br. Očenašku sledeći telegram:

U ime jugoslovenskog Sokolstva iskreno čestitamo šesdesetogodišnjicu Tvoj plodnog sokolskog života sa bratskim pozdravom. Na zdar! Zdravo!

Bratu Františku Mašku upućeno je naše pismo sledeće sadržine:

Dragi brate starosto!

Koristimo se prilikom, kada se je približila šesdesetogodišnjica Tvoj rođenja, da Ti za taj jubilej uputimo iskrene čestitke uz vruće želje za dug i uvek zdrav život.

Stojiš na čelu rada bratske Čehoslovenske Obce Sokolske, svima nama kao najlepši izgled požrtvovnog, neumornog sokolskog radnika, koji je sve svoje sile i sve svoje velike sposobnosti posvetio Sokolstvu, kao da bi u Tvojim grudima proticalo neiscrpno vrelo mladosti, oduševljenja i volje. Našoj velikoj zajedničkoj slovenskoj stvari predao si se svim srcem, i zato Te je Tvoj sokolski put vodio od uspeha do uspeha, jer si se uvek verno držao gesla: Pojedinae ništa — celina sve!

Zahvaljujemo Ti se na bratskoj ljubavi, koju tako toplo i otvoreno gojiš prema jugoslovenskom Sokolstvu i prema našem narodu, koji želi da se na krilima sokolske svesti uzdigne u poletu napretka uporedo sa bratskim čehoslovačkim narodom i veličini Slovenstva.

U ime nas svih Jugoslovena, koji smo i koji ćemo ostati verni pobedonosnoj Tyrševoj ideji, primi uz gornje čestitke također i naše srdačne pozdrave sa uverenjem našeg bratskog poštovanja.

Tebi i Tvojim poštovanoj obitelji bila uvek pratilica prijatna sudbina! Budi zdrav!

znanje i sposobnosti, kako bi se u vojsci za kraće vreme osposobio i morao da uživa skraćen rok. U Sokolstvu su u glavnom zastupljeni siromašniji slojevi i uzmimo da svaki ima prosečan mesečni prihod oko 1500 dinara, to znači da za tri meseca, koliko Sokolstvo uživa skraćen rok, on privredi 4500 Din, što inače bez skraćivanja nebi mogao. U sokolskom Savezu ima oko 700 društava. Pri intenzivnom radu svako bi društvo moglo da ima prosečno preko 100 članova, naročito ona na selu, gde inače nema mnogo razonode i drugih stvari, koje bi odvlačale pažnju na drugu stranu. Svako bi društvo prosečno imalo recimo po 5 članova u vojsci, što znači ukupno 3500 članova Sokola godišnje, koji bi ukupno za vreme svoga olakšanja usled skraćenog roka služanja u vojsci privredili za tri meseca $1500 \times 3 \times 3500$, što znači oko 15.750.000 Din. Da bi ovaj broj ljudi zaradio gornje sume, on bi morao da radi i tim svojim radom da proizvede svaki u svojoj struci izvesne ekonomske viškove, koji će predstavljati dobit bilo njegovo lično ili što je češći slučaj još i dobit njegovog poslovanja, kao i svih onih proizvođača i trgovaca i t. d., koji su liferovali materijal da bi taj radnik izradio predmete, na kojima je taj ekonomski višak, ta dobit postignuta. Radnici pak utroše veći deo gornjih suma za izdržavanje svojih porodica i time će se opet dati korist i zarada čitavom nizu ljudi i zanimanja, a viškovi će se u vidu uštedevina plasirati i grupisati u novčanim zavodima, gde će skoncentrisani poslužiti bilo kao kapital — kao onaj moćni točak pokretač, koji daje zamaha narodnoj privredi i omogućava joj da stvara veća dela: gradnje puteva, tvornica modernih higijenskih zgrada za stanovanje itd. — ili će pak u vidu pozajmica iz novčanih zavoda onima, koji su u nuždi, spasavati od bede i propasti mnogih nevoljnika ili im pomoći da se ekonomski održe i podignu, te da postanu aktivni i korisni članovi ljudske zajednice; jednom rečju povećaće se promet, a povećanjem prometa povećaće se ekonomski višak od istog rada i iste sume, a time će se povećati automatski i blagostanje.

Sa gledišta opštenarodnog i opšter državnog posmatranja, korist je možda još i veća. Uzmimo da svaki vojnik košta državu dnevno samo 20 dinara za hranu, srazmerno sume, koje se troše godišnje na opravke zgrada za stanovanje, utrošak sprema i materijala itd., to znači da onih 3500 ljudi prosečno koštaju dnevno 70.000 Din, t. j. mesečno oko dva miliona, a za tri meseca oko šest miliona Din, ako ne više. Mesto da za ovakvu sumu bude budžet više opterećen uz manji broj onih koji privreduju i koji plaćaju porezu (jer još služe vojsci, te onaj teret pada samo na ostale), budžet je opterećen za toliko manje uz veći broj onih, koji privreduju i koji plaćaju porez, t. j. koji taj teret snose, tako da je efekat smanjenja por. tereta u stvari dvostruk. Usled toga manjeg tereta ostaje opet svakome poreskom obvezniku srazmerno veći višak na raspoloženju, a kad se ti viškovi uzmu ukupno, ostaje u opšte narodnoj privredi mnogo veći višak na raspoloženju, koji će naći svoju primenu i doći do izražaja na isti način, kako je to gore izloženo i za onu ličnu zaradu, pa stoga ove dve cifre treba sumirati, ako se hoće da dobije neposredni efekat u narodnoj privredi, koji iznosi približno 20 miliona, a poslednji efekat još je mnogo veći, kao što je ranije već izloženo usled obrta tih suma, na kojima zarađuju i drugi i treći itd.

Lako je pojmljivo šta bi značilo, ako bi se naš rad u tome pravcu forsirao i intenzivno sprovedio, ako bi se naročita pažnja obratila osnivanju sokolskih četa kao što je to već predviđeno, čime bi se napred izneti brojevi u relativno kratkom vremenu mogli i višestruko povećati. Tada bi Sokolstvo moglo smatrati da svoj dug prema narodu i državi odužuje, pa stoga nam je dužnost da tome cilju svim silama težimo.

Medutim ima velikih teškoća, koje tome stoje na putu, a među njima je prva nedovoljno prednjaštvo, koje bi raspolagalo potrebnim znanjem i sposobnostima i dovoljnim slobodnim vremenom. Svako, ko iskreno sokolski misli, mora sa sokolskom radošću pozdraviti naročito intenzivan rad, koji se u poslednje vreme u tome pravcu razvija, jer se na sve strane organizuju prednjački tečajevi. Trebalo bi u tome pravcu najneumornije raditi i stvarati što mnogobrojnije prednjačke kadrove, jer nikakve žrtve nisu za to prevelike, pošto će se one mnogostruko isplatiti. Osposobivši veći broj prednjačaka župe će moći pristupiti i intenzivnijem radu u gore izloženom pravcu i stvarati nova sokolska društva i nove sokolske čete, a stara povećavati, ali je za to potrebno ispunjenje još jednog važnog uslova, a to je obezbeđenje dovoljnog broja dobrih, higijenskih i odgovarajućih vežbaonica, a najbolje sokolskih domova, bez kojih nebi trebalo da bude ni jedno selo.

Ima još jedna važna stvar, bez koje ovaj rad pa ma kako on bio intenzivan, nebi dao dovoljne rezultate, a to je zavedenje vojničke komande u Sokolstvu, kako bi se, učeći strojeve vežbe i radeći u stroju, vežbači odmah naučili onome što im treba za vojku, da moraju pored svega rada i znanja da uče komande iznova, jer su u Sokolstvu učili druge.

Eto to, taj rad je naš moralni dug, koji mi moramo da odužujemo. Ako bude svaki od nas učinio samo deseti deo od onoga što su za nas učinili naši stariji prednjači, ako bude svaki od nas posvetio takvom sokolskom radu samo jedan deseti deo onoga rada, koji su nama posvećivali naši prednjači, rezultati mogu biti grandiozni i stvoriti čuda. Samo ovde više nego gde

vredi naše načelo: pojedinac ništa — celina sve! Ako najšire mase Sokolstva ne budu prožete takvom željom za oduženje toga svoga duga i ako ne budu svesrdno i odano pregle na taj rad, ono što bi pojedinci radili, nema vrednosti. U prvom redu zavisi od vođa, hoće li oni moći da oduševljaju svoje mase i da ih pokrenu na intenzivan rad.

Veliki se rezultati mogu postići sa relativno malim trudom i radom, jer je potrebno: prvo, shvatanje svoga položaja kao Sokola, shvatanje svoje sokolske dužnosti i načina, kako će se ona najefikasnije izvršiti; i drugo, kada prečistimo pojam, kako i šta treba da radimo, onda da tome radu i pristupimo i ostvarimo svoje odluke držeći se gesla: red, rad i disciplina!

XXIV. sednica izvršnog odbora Saveza SKJ,

održana 12. januara 1931. u Beogradu

II. zamenik starešine brat Paunković otvara sednicu i toplim rečima seća se smrti zamenika starešine ČOS brata dr. Karla Hellera, kao i smrti brata Ludvika Čizeka. Potanko oca i njihov rad i velike zasluge za Sokolstvo, pozivajući prisutne da pokojnicima kliknu trokratni: Slava!

Svi prisutni ustaju priključujući se tom pozivu i kliče: Slava im!

Kako je zapisnik prošle sednice u celosti oštampam u »Sokolskom Glasniku«, odustaje se od njegovog čitanja, a overovljuje se sa primedbom brata Stevo Kneževića, da ono mesto u zapisniku, gde je govor o skraćenom vojnom roku, ima se ispraviti tako, da on nije izjavio, da se ima dopuniti uredbu, već je upozorio na to, kako treba izraditi program rada, koji bi bio predviđen, da se dobiju olakšice skraćenog vojnog roka, a temeljem same uredbe. Kako je ova ispravka prihvaćena brat Stevo Knežević detaljno tumači, što mora da sadržava ovakav program i što se njime mora postići u pogledu telesno-vaspitnog rada.

Brat Paunković drži, da taj program mora biti naročito tako izraden, da se on da primeniti selu, jer nam je baš ovde potreban ovakav rad. Medutim, po izjavi brata načelnika, ovim se pitanjem već bavi savezni načelnik, pa je sada tek u interesu naših članova, da se taj program što pre donese.

Zamenik načelnika brat Vojinović pletira, da je pet godina rada u Sokolstvu dovoljno, da se može pouzdano predmetovati, da je dotičnik spreman za vojnu službu, i sam kao član načelnik Saveza izjavljuje, da će ovo u tom pogledu učiniti svoje.

Po tome brat tajnik podnosi izveštaj o radu tajništva Saveza.

Ponajpre čita se tekst memoranduma upravljenog gospodinu ministru prosvete u stvari proslava u Sokolstvu. Nakon prihvata neke korekture pre stavka ustupa se bratu dr. Belajčiću na konačnu redakciju.

Iza toga čita se pre stavka koja će se uputiti predsedniku ministarskog saveta, a u vezi sa raznim naređenjima i okružnicama pojedinih ministarstava, koja se prima sa nekim korekturama.

Sokolska župa Bečkerek podnosi traženja nekih sokolskih društava svoje župe, da Savez poradi, da se bogomolje raspuštene sekte Nazarena do dele na uporabu sokolskim društvima kao vežbaonica. Nakon povedene debate, u kojoj je naglašeno, da država ima pravo da po svojoj uvidavnosti raspušta nedozvoljene verske sekte, ali da mi kao Sokoli, koji imamo da poštujemo svačije uverenje, ne možemo te bivše hramove tražiti za sokolove, jer bi to moglo izazvati nezadovoljstvo izvesnih slojeva pučanstva protiv Sokolstva, pa se zato zaključuje, da Savez u tom pogledu ne poduzima ništa.

Brat dr. Voja Besarović podnosi slučaj jednog sokolskog društva, koje je otklonilo svoje sudelovanje u priredbi, koju je priredilo jedno prosvetno i kulturno društvo, tražeći da Savez po ovome zaključku donese svoje rešenje.

Brat dr. Pavlas upozoruje, da je u tom pogledu već stvoren zaključak izvršnog odbora Saveza, da Sokolstvo ima da sudeluje po prethodnom odobrenju svojih župa u priredbama naših nacionalnih, kulturnih i prosvetnih ustanova.

Zaključuje se, da se ponovnom okružnicom o tome izveste sve sokolske župe.

Sokolsko društvo u Detroitu (Amerika) javlja izbor nove društvene uprave. — Prima se do znanja

Savez ruskog Sokolstva u emigraciji šalje bratske pozdrave Savezu Sokola kraljevine Jugoslavije sa svoje poslednje godišnje skupštine u Pragu. — Prima se do znanja.

Bivši starešina Sokolske župe Skoplje brat Toša Živković dostavlja odluku uprave župe Skoplje sa sednice održane na dan 28. decembra 1930. godine, na kojoj se je pretresalo o raznim pitanjima, koja tangiraju ovu župu u vezi sa njegovom ličnošću, a poglavitim osvrtno na pokrajinski slet u Skoplju. Pošto su na pomenutoj sednici sva ta pitanja bila pretresana i utvrđena prava istina, pružena je sa strane župe Skoplje potpuna satisfakcija bratu Živkoviću time, da je zaključkom sednice konstatovano: 1. da u radu brata Živkovića nije bilo samovolje i da je on imao naročito odobrenje župske uprave za rad na podizanju Sokolskog doma u Skoplju i za nabavku filma o sletu za Skoplje; 2. konstatovano je, da su računi bili ispravni i redovnim putem odobreni na skupštini godine 1929., prethodno pregledani od župskih revizora, a potvrđeni od strane superrevizionarne komisije, kao i pregledom saveznog revizora brata Nišavića; 3. da su sletski računi također ispravni, potvrđeni i odobreni od strane ovlašćenog ministarstva.

Ovaj zaključak župe Skoplje prima se do znanja time, da se starešinstvu župe uputi dopis, u kome mu se ima da skrene pažnja na činjenicu, da se u računskim sokolskim poslovima nema obračati građanskim vlastima i tražiti reviziju po organima glavne kontrole, jer zato u našim jedinicama postoje naročiti revizionari odbori.

Ekonom Saveza brat Živković podnosi opširan referat o filmu I. sve sokolskog sleta Sokola kraljevine Jugoslavije sa konkretnim predlozima o plasiranju toga filma, kako u našoj državi tako i van nje. — Predlozi se primaju.

Predsednik prosvetnog odbora br. dr. Belajčić opširno referiše o radu prosvetnog odbora. Podaje naročito iscrpiv referat o načinu uređivanja lista »Sokolske Prosvete«. — O proslavi 1. decembra primio je izveštaje tek od nekoliko župa, pa će referat o samoj proslavi podneti, kad prikupe sve ostale podatke, kako bi se vidio celokupan pregled ove proslave. Prosvetni odbor sada je zaposlen pribiranjem materijala oko iskorišćavanja radija u svrhu sokolske propagande. Jednako je poveljena akcija i za iskorišćavanje filma u sokolske prosvetne svrhe. U neku ruku rad odbora zapinje i s razloga, što odbor ne prima blagovremeno traženih podataka. Tako za sada nije moguće izraditi pregled sokolske štampe, jer administracija sokolskih listova još nije poslala tražene podatke. Savezni prosvetni odbor namerava da prigodom glavne savezne skupštine održi zbor župskih prosvetara. Prosvetni odbor sada studira pitanje sokolskog vaspitanja novo pristupljenog članstva, pa se gledom na to zaključilo, da će se izdati knjižica sa iscrpnim gradivom o Sokolstvu, koja će se dati svakom novo pristuplom članu, a odbor će predložiti saveznoj upravi na prihvatanje, da su svi članovi, koji su nanovo pristupili u Sokolstvo, dužni u doba svoga pokusnoga članstva pohađati sokolska predavanja, a potvrda o tom polasku uvetovati će njihov definitivni primitak. Prosvetni odbor konačno studira pitanje otvorenja savezne sokolske prosvetne škole, u koju svrhu će se započeti anketom u listu »Sokolska Prosveta«. Potiče pitanje savezne biblioteke i konačno podnosi obračun vrhu akontacije od 1000 Din.

Izveštaj brata predsednika prosvetnog odbora prima se u celosti do znanja time, da se gledom na pitanje biblioteke ima iz Ljubljane zatražiti, da se pošalje popis svih knjiga, koje se tamo nalaze u preostaloj saveznoj biblioteci

(Nastavak sa 1. str.)

kav gubitak niti materijalni izdatak, već naprotiv, za njega prestavlja dvostruku korist, jer sokolski rad krepeći ga telesno, čineći ga otpornijim i sposobnijim u svakom pogledu, istovremeno i automatski mu daje i pravo na skraćen rok. O velikoj vrednosti u zdravstvenom pogledu, moralnom i t. d. neću ni da govorim i ona je neprocenjiva, cilj mi je da ovde izložim samo čisto materijalne dobiti, koje također nisu neznatne.

Korist od tog skraćenog roka dvojaka je: 1. za samog pojedinca, koji ga uživa i 2. za državu i narod u opšte.

Posmatrajmo stvar prvo sa gledišta pojedinca!

Vojsku moram da služim i to uz ulaganje svih svojih umnih i fizičkih

sila, jer se i meni poverava da bdim nad opstankom i dobrom države i naroda, t. j. sebe i svojih najmilijih, i jer moram i ja da se osposobim da u slučaju potrebe budem u mogućnosti stati na branik za život, slobodu i opstanak svoju nas, a kad je država bezbedna i čvrsta, time je zagarantovana i meni lično bezbednost i blagostanje. Ipak, kako sve velike stvari zahtevaju žrtve, i to je jedna žrtva, jer je služenje u vojsci za pojedinca vreme njegove potpune ekonomske pasivnosti, kada on ne samo da ne proizvodi ništa, već naprotiv još pada na opšti teret. Ova potpuna ekonomska pasivnost pojedinca za vreme dok služi vojku, teško pada ogromnoj većini pri današnjoj krizi, te je zato od ogromne koristi za pojedinca, ako mu se pruži prilika da za vremena stekne potrebno

Predsednik organizaciono-pravnog oteka brat dr. Pavlas podnosi izveštaj o radu ovog oteka, pa se zaključuje, da se delegira sud časti bratskog društva Slavonki Brod, da može pravovaljano rešavati spor u društvu Brodski Varoš. Sokolskom društvu Slovenjgradec skreneće se pažnja, da je upravni delokrug revizora jasno određen u § 26. društvenih pravila, te se prema tome poslovi revizora mogu kretati samo u granicama naređenja ovoga paragrafa. Upravi društva Rimske Toplice, gledom na isključenje jednog člana, ima se skrenuti pažnja, da se ni jedan član sokolskog društva ne može isključiti bez prethodnog disciplinskog postupka, u kome se ima postupati prema naređenjima pravilnika za disciplinski postupak. — Sokolskoj župi Mostar na njezin prigovor glede izmene § 4. pravilnika za sokolske čete ima se odgovoriti, da će se ova izmena podneti na odobrenje ple-numu savezne uprave, gde će župa imati prilike da zauzme svoje stano-vište. — Predlog župe Užice u stvari osnivanja poljoprivrednih sekcija pri sokolskim društvima radi propagande napretka poljoprivrede ustanavljanjem poljoprivrednih sokolskih dana u godi-ni sa održavanjem poljoprivrednih predavanja, deljenjem semenja, povrća, poljoprivrednih knjiga i brošura, obzirom na okolnost, da se u sadanjim sokolskoj organizaciji ne predviđa osnivanje poljoprivrednih sekcija, već obzirom na važnost pitanja i na eventulnu dopunu sokolske organizacije, zaključuje se, da se ovaj predlog župe Užice kao posebna tačka dnevnoga reda podnese na rešavanje plenumu uprave Saveza.

Gledom na već usvojeni zaključak o osnutku župe Varaždin, a po saslušanju bratskih uprava župa Maribor i Zagreb zaključuje se, da se sa sedištem u Varaždinu osnuje nova sokolska župa pod imenom Sokolska župa Varaždin.

Teritorija ove župe prostire se u granicama Savske banovine te graniči sa župom Maribor i sa župom Zagreb i obuhvata srezove: Varaždin, Čakovac, Prelog, Ludbreg, Ivanec i Novi Marof.

Bratskom

»Sokolskom Glasniku«

Ljubljana

Narodni Dom.

U Sokolskom Glasniku od 1. XII. 1930. god., a pod rubrikom »Iz Saveza SKJ« izašlo je zvanično saopštenje o učiteljskim tečajevima (Gospić-Zagreb-Krapina) za upoznavanje telesne vežbe po sokolskom sistemu u takoj formi, koja bi se mogla temeljiti:

a) kao da postoji neki nesporazum između mene i uprave SKJ.

b) kao da su ti i takvi tečajevi rađeni protiv ideje Sokolstva.

c) svojevremeno i bez oslona na izvesne zakone.

Pošto bi ovakova atmosfera mogla, kao što i jest, stvoriti nepotreban nesporazum između škole — Sokolstva — učiteljske organizacije, koja dva faktora treba da stoji u najužjoj vezi, to molim br. uredništvo da štampa, ne na osnovi zakona o štampi, već načela bratstva i istine, doljni ispravak, koji potpisujem lično ja i nosim svu odgovornost, jer sam do danas sva tri tečaja vodio ja (sa preko 400 učitelja) i nosim za njih odgovornost, kako pred samim sobom, tako i pred školom i Sokolstvom.

1. Tečajevi Gospić-Zagreb-Krapina držani su radi toga, da učiteljstvo dođe do znanja iz predmeta »telesna vežba po sokolskom sistemu«, koji određuje pod tim naslovom zakon za narodne i osnovne škole od 5. XII. 1929. — član 42., glava IV., tačka 14. — saobrazno tome naređuje se, da je dužnost školskih vlasti prirediti takve tečajeve, koji nadopunjuju njegovo učiteljsko znanje u svim predmetima, u kojim učiteljstvo nije dostatno spremnije (član 148—162 pomenutog zakona). U najnovije doba izašla je i naredba M. P. (a ta je štampana u S. G.), kojom se učiteljstvu naređuje, da radi kao učitelj u sokolskoj organizaciji, što više uprave škole dobile su od M. P. (osnovna nastava) br. 67.082 od 25. XI. 1930. popračaj na ovo naređenje, koji kaže doslovce ovako: »Zakonom o Sokolu kraljevine Jugoslavije ustanovljen je državni Sokol i sledi daljnja uputa, u kom pravcu ima učiteljstvo da radi. Kako se iz ovih do sada izašlih naredaba vidi, učiteljstvo kao državni činovnik, a ne pripadnik SKJ mora da se upozna sa ideologijom, organizacijom i t. d., a najglavnije je, da se upozna sa predmetom »telesna vežba po sokolskom sistemu«, koji predmet učiteljstvo najmanje zna i traži načina da se upozna.

2. Isto tako postoji zaključak skupštine Jugosl. Učiteljskog Udruženja, održane ove godine u mesecu augustu, kao i pravila istoga Udruženja, prema kojima učiteljstvo treba da drži u okviru staleške organizacije tečajeve, koji nadopunjuju njegovo znanje, daju mu upute za rad na narodnom prosvetivanju, jačaju stalešku svest, stvaraju auktoritet staležu i t. d. Još je stvoren zaključak, da ovakove tečajeve vodi stručnjak — učitelj pedagog i ujedno član SKJ.

Od dosadašnjih društava i sokolskih četa, koje su pripadale župi Maribor, pripašće župi Varaždin: 1. Sokolska društva Varaždin, Varaždinske Toplice, Ludbreg, Vinica, Lepoglava, Donji Bidovec, Čakovec, Mursko Središte, Mali Bukovec, Goričani, Donji Kraljevec, Hodošan, Mala Subotica, Dekanovec, Prelog, Draškovec, Sv. Marija, Donja Dubrava, Kotoriba i Legrad. 2. Sokolske čete: Petrijanci, Sv. Ilija, Bartolovec, Jalžabet i Sračinec. Društva, koja pripadaju novoj župi Varaždin, imaju do dana istupa iz župe Maribor i prelaska u župu Varaždin udovoljiti svima svojim materijalnim obavezama prema dosadašnjoj župi.

U vezi sa nameranim osnutkom nove sokolske župe u Vinkovcima, a prema izveštaju brata dr. Levina Ple-mića, ima se odustati od daljnje organizovanja župe Vinkovci. Osim toga, na sednici odbora delegata društva župe Osijek, održanoj na dan 23. novembra 1930. od svih onih društava, koja bi imala pripasti župi Vinkovci, izjasnilo se samo bratsko društvo Nijemci za pripadnost župi Vinkovci. Na osnovu toga izvršni odbor zaključuje, da se plenarnoj sednici uprave Saveza podnese predlog, da se novo osnovana župa Vinkovci ukine i da se usled toga razreši uprava ove župe.

Predsednik olednog fonda brat dr. Dragić temeljem podnesenih prijava predlaže, da se podele potpore za ozlede braće: Danilu Sadaru 300 Din i Ivanu Drobini iz Ptuja 210 Din.

Izveštaji o izvršenoj reviziji sokolskih listova kao i ugovor između Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije i Jugoslovenske Sokolske Matice skidaju se sa dnevnoga reda time, da se ova dva izveštaja imaju raspravljati na sednici, kojoj će sudelovati i zamenik starešine brat Gangl. Kod poslednje tačke dnevnoga reda uvažuje se molba tipografa brata Božidara D. Ilića, da o svom trošku i u svojoj nakladi izda zidni kalendar kao spomen na svesokolski slet, a sa klauzulom: »Izdano sa odobrenjem Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije«.

Iz toga proizlazi:

a) da školske vlasti mogu otvarati ovakove tečajeve, t. j. sreske školske nadzorništvo, uz odobrenje pretpostavljenih školskih vlasti;

b) da učiteljske organizacije mogu na osnovu svojih pravila i zaključaka da drže tečajeve i opet uz odobrenje školskih vlasti;

c) nije potrebno odobrenje ili kontrola od sokolske organizacije, jer su to školski tečajevi »telesne vežbe po sokolskom sistemu« u školi, ali je potreban sporazum i veza o tome ne na osnovu zakona, već radi harmonije rada i da ne dođe do nepotrebnih natezanja i slično.

Tako danas stoji. Da vidimo, kako se postupalo u ovim tečajevima!

1. Tečaj u Gospiću organizovan je po sres. učit. društvu, sreskom školskom nadzorništvu i na odobrenje banske uprave Savske banovine (prosvetno odeljenje) u Zagrebu meseca septembra 1930. Finansiralo ga samo učiteljstvo.

2. Tečaj u Zagrebu organizovan je na osnovu predloga gosp. školskog nadzornika Butorca gradskom školskom odboru 27. IX. 1930. Gradski školski odbor je ovaj predlog jednoglasno primio i financirao. Isti tečaj je prijavljen banskoj upravi u Zagrebu.

3. Tečaj u Krapini organizovao je sres. učit. društvo »Gaj« uz odobrenje sreskog načelstva — odobren je od Minis. prosvete u Beogradu. Finansiralo ga učiteljstvo.

Prema tome nisu tečajevi vođeni iz »nepoznate inicijative« i sasvim »privatno«, već prema današnjim školskim propisima, učiteljskim organizacijama — koje oboje određuju ovakav rad.

Tečajeve vodio sam ja — i bio pozvan u Gospić-Krapinu (pismeno od sreskog učit. društva) Zagreb (od gradskog načelstva u Zagrebu). Obim društva preporučio sam, da se sporazume sa sokolskim društvima i zamolio, da neko iz SKJ preda izvesne discipline. U Krapini je to bilo, u Gospiću ne. U Gospiću i Krapini vladala je između učiteljstva i Sokolstva odlična harmonija i dobrim plodom urodilo. U tečajevima Gospić-Krapina sudelovalo je predavanjima članstvo SKJ i čim se približavao kraj, članstva je sve više bilo. O tome mogu dati svoje sokolsko mišljenje uprave društava. Za Zagreb ne govorim — ali je jedno tačno: učiteljstva će skoro 200 pristupiti ne samo u članstvo, već i radu u školi da vrši telesnu vežbu po sokolskom sistemu među blizu 11.000 zagrebačke dece.

Duh tečajeva dao sam ja. Ostavljajući da svaki stvori sud, da li mogu činiti nešto protiv ideje Sokolstva — a živi bili pa videli, koja će korist biti od ovih tečajeva, kako za školu, tako i za Sokolstvo, a za dobro i trajnost naroda, kralja i države.

Za te ideje radio sam u tečajevima i na tom putu neću skrenuti, pa bile ma kakve zapreke. Zdravo!

Zagreb, 10. januara 1931.

Dušan M. Bogunović.

Brat dr. Albert Kramer jugoslovenski poslanik u Pragu

Ukazom Nj. Vel. Kralja imenovan je 15. januara o. g. za vanrednog poslanika i opunomoćenog ministra kraljevine Jugoslavije u Pragu br. Albert Kramer, bivši ministar i član Vrhovnog zakonodavnog sveta.

Brat dr. Albert Kramer

Br. dr. Albert Kramer jugoslovenskoj javnosti naročito je poznata ličnost. U javnom životu isticao se već u svojim mladim godinama. Rodio se je god. 1882. u Trbovljama. Posle svršene gimnazije studirao je filozofiju, a zatim pravo na univerzitetima u Gracu i Pragu, gde je i promovirao.

Kao student br. dr. Kramer nalazi se zajedno sa pok. br. dr. Zerjavom među osnivačima ondanjega student-skog narodno-radikalnog pokreta. Bio je i urednik studentskog lista »Omladina«. Ovo udeštvovanje povelu ga je u politiku i novinarstvo; pre rata bio je jedan od onih retkih Slovenaca, koji su se već u doba svog studija odlučili za novinarstvo, koje je u ondanjim prilikama bilo dosta riskantno zanimanje. Nakon svojih studija postao je bečki urednik »Slovenskog Naroda«, a vremenom i dopisnik za ceo niz jugoslovenskih novina. U vezi sa ondanjim bečkim poslanikom kraljevine Srbije Jovanom Jovanovićem, počeo je izdavati informacionu korespondenciju »Südslavische Rundschau« i vodio političku redakciju bečkog »Slavisches Tagblatt«. Ovakim radom i svojim ličnim uticajem na inostrane dopisnike mnogo je koristio jugoslovenskoj stvari kod kuće i u svetu. A to naročito za vreme balkanskog rata.

Ovaj svoj nacionalno politički rad produžio je br. dr. Kramer sa punom energijom i u doba svetskog rata, kad je sa češkom »mafijom« najintimnije saradivao. Od velikog značaja bio je njegov razgovor sa ondanjim profesorom Masarykom, koji je pre svog odlaska u inostranstvo htio da zna, kakvo stanovište zauzimaju Slovenci prema ideji jugoslovenskog ujedinjenja.

God. 1917. br. dr. Kramer preuzeo je glavno uredništvo »Slovenskog Naroda«. Kad je u Ljubljani osnovan Narodni svet, a kasnije u Zagrebu Narodno Veće, br. dr. Kramer bio je pozvan u obe narodne reprezentance; u Narodnom Veću bio je generami tajnik za Sloveniju. Kao član delegacije Narodnog Veća sudelovao je pri istorijskom aktu 1. decembra 1918. g. u Beogradu i postao ministar nove jugoslovenske vlade.

Češka javnost je pozdravila imenovanje br. dr. Kramera za jugoslovenskog poslanika u Pragu sa velikim simpatijama, jer je br. dr. Kramer poznat i činjen kao veran prijatelj če-hoslovačkog naroda.

Jugoslovensko Sokolstvo br. dr. Krameru na visokom poverenju Nj. Vel. Kralja bratski čestita!

† Brat dr. Edvard Šavnik

Dne 19. o. m., u 79. godini života, umro je u Kranju brat dr. Edvard Šavnik, lekar.

Pokojnik odvetak je stare gorenjske korenike, nadasve plemenita i čelna značaja, uzor dobrote poštenosti i radinosti. Njegova smrt, naročito među tamošnjim stanovništvom, duboko je potresla svako čestito srce.

Vršeći kao lekar za celog svog života najsvesnije svoj poziv, svojim

širokim znanjem i visokom stručnom spremom kao i toplinom svog plemenitog srca, blazio je mnoge boli i patnje, a pored toga, isto tako svoje odlične sposobnosti zalagao je na polju karitativnog rada i najaktivnije učestvovao u opštem javnom, kulturnom i nacionalnom životu, uvek tiho i najpredanije. U tom radu stekao je brojna priznanja te je među ostalim bio izabran i za časnog člana mesta Kranj. Bio je suosnivač i član svih društava svojega kraja.

Već od ustanovljenja tamošnjeg Sokola, pokojni brat stajao je u prvim njegovim redovima, učestvujući naročito aktivno kao predavatelj na mnogim župskim i društvenim tečajevima.

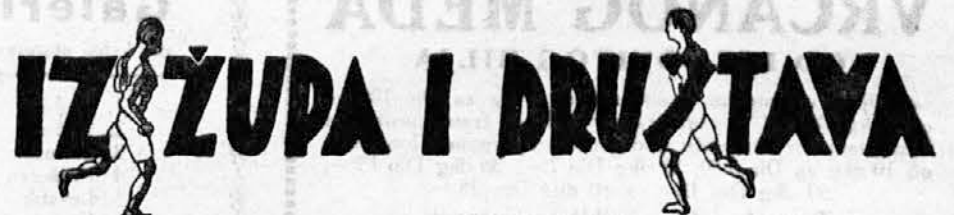
† Brat dr. Edvard Šavnik

Po umirovljenju kao sreski zdravstveni referent bio je odlikovan redom Sv. Save IV. stepena.

Pokojnom bratu neka je večan i častan spomen!

Gimnastički tečaj po sokolskom sistemu u Krapini

Inicijativom agilnog jugoslovenskog učiteljskog udruženja »Gaj« za srezove krapinski, zlatarski i ivanički održan je u Krapini trodnevni tečaj (od 2. do 4. o. m.) za »Telesnu vežbu po sokolskom sistemu«. Tečaj je vodio prof. Dušan M. Bogunović iz Za-

Župa Zagreb

SOKOLSKO DRUŠTVO PAKRAC.

† Brat Antun Kozák.

Sokolsko društvo u Pakracu izgrubilo je ovih dana svoga dugogodišnjeg načelnika br. Antuna Kozáka. Malo je

† Brat Antun Kozák.

ljudi ovakovog kova, koji bi se mogli staviti uz bok ovom oduševljenom, vrednom i neobično savesnom sokolskom radniku. Bratski češki narod ga nam je dao. Br. Kozák ostavio je svoj domovinu još pre rata, da jugoslovenskoj sredini, najpre kao voda Sreskog sokola u Bjelovaru preda sebe celoga, bez rezerve i bez kompromisa. Kao istinski Sloven on je voleo Jugoslavene baš kao i svoje sunarodnjake Čehoslovake. U Pakrac je došao nešto posle rata, iznesavši živu glavu iz njega, jer je u njemu mnogo prepatio zbog

Sukno za Sokolski krov

Pri većjih naročilih znaten popust!

A. & E. SKABERNÉ

LJUBLJANA

greba u krapinjskoj osnovnoj školi. Na tečaju je bilo 60 učitelja i učiteljica iz sva tri sresa. Interesantna predavanja prof. Bogunovića pratili su kursisti sa najvećim zanimanjem. U nizu predavanja bilo je obrađeno: značenje i duh telesne vežbe po sokolskom sistemu u osnovnoj školi, ideologija Sokolstva, historija telesnog odgoja i Sokolstva, metodika tel. vaspitanja, organizacija SKJ — sokolske čete, razreda i značenje sokolskog sustava, proste i redovne vežbe u sva 4 razreda osnovne škole po osnovi, konopac, igre, skok, trčanje. — Dne 3. o. m. priredio je predavanje i za šire građanstvo i to o temi »Ideja jugoslovenstva i hrvatski deo našega naroda«, koje je bilo vrlo dobro posjećeno i od građanstva prekidano oduševljenim odobravanjem. Posle predavanja razvio je učitelj sveto kriški g. O. Wolff Batin film »Svesokolski slet u Beogradu«, a nakon toga priredilo je mesno Sokolsko društvo svom bratu iz Zagreba drugarsko veče. Tečaj je završen dne 4. deljenjem uverenja polaznicima i animiranom drugarskom večeri u hotelu Central.

Za ovaj uspehi tečaj ide hvala uz prof. Bogunovića i upravnog odbora učiteljskog društva »Gaj«, naročito Higijenskom zavodu u Zagrebu, koji je sa znatnom potporom omogućio učiteljstvu da učestvuje tom tečaju.

Današnjem broju priložili smo političke uplatnice. Ponovo bratski umiljavamo sve pretplatnike, koji još nisu podmirili preplate, da to što pre učine. One pak, koji su preplatu već poslali, molimo, da uplatnicu čuvaju i da je predaju drugome, koji bi želeo da se pretplati na »Sokolski Glasnik«.

Uprava.

svog širokog i dubokog slovenskog nacionalizma. U Pakracu je dao maha svojoj neumornoj energiji prednjačeći u sokolani i na javnim vežbama, sav u zamahu, naporu i energiji. Njegovo se ime nadaleko čulo, jer se nikada i nigde nije povlačio, nalazio se, kadgod je mogao, na svim sokolskim priredbama u metropolama slovenskim kao i u zabačenim slavonskim selima vežbaajući s njihovim četama. Sokol — radnik, to je kratka oznaka njegova. I takav nam Sokol nestade u 38. godini života izgrizen od podmukle tuberkuloze. Umro je 30. decembra 1930. kao pravi junak na nogama, na železničkim tračnicama u Zagrebu pri prelazu iz jednog voza u drugi. Poslednja mu je želja bila, da mu se mrtvu na glavu stavi sokolska kapa.

Sahranjen je na Mirogoju, ispraćen od svoje braće i sestara, drugova i prijatelja iz Pakraca i Zagreba. Nad grobom se s njime oprostio starešina Sokolskog društva u Pakracu br. Milovan Sučević.

»Sokolić«

Upravo izašao je iz štampe 1. ovogodišnji broj »Sokolića«, lista za nastajaj Sokola kraljevine Jugoslavije u veoma lepoj opremi i sa zanimivim i poučnim sadržajem.

Preporučamo svim bratskim društvima, naročito prednjacima i prosvetarima, da najagilnije porade na širenju »Sokolića« među našim naraštajem i da prikupe što veći broj pretplatnika. Pretplata za celu godinu iznosi Din 20, a šalje se Upravi sokolskih listova, Ljubljana, Narodni dom.

Uredništvo »Sokolića« moli sve naše poznate sokolske pisce, da svoje radove za ovaj naš omladinski sokolski list dostavljaju uredniku na adresu: J. J. e r a s, Ljubljana, Levstikova ul. 21.

Pokojni brat A. Kozák bio je zelezničarski zvanik, patio je mnogo u životu, probijao se s mukom kroz njega, i opet nikada nije klonuo, uvek nepopravljivi idealista. Ispod njegove ruke prošlo je mnogo, vrlo mnogo današnjih naših najboljih sokolskih radnika. I njih će ovaj nekrolog iznenađiti. Zažalio je za njim mnogi prijatelji, za čovekom, koji je bio sav — Soko.

Iza sebe je ostavio peterske sitne dečice, potpuno neopskrbljene. Dužnost bi sokolska bila, da se na ovu decu ne zaboravi. Evo terena, gde se može pokazati, koliko cenimo sokolske radnike!

Slava i večna uspomena br. Antunu Kozáku!

Župa Beograd

BOŽIČNA PROSLAVA RUSKOG OTSEKA SOKOLSKOG DRUŠTVA U ZEMUNU.

Ruski osek Sokolskog društva u Zemunu, osnovan 3. jula 1922. godine, neprekidno radi skoro 9 godina. Osek je stvorio dobro organizovano Sokolsko društvo, jer su u njemu zastupljena sva odeljenja jednog društva i to: članovi, članice, muški i ženski naraštaj te deca.

Od 1926. godine osek ima sopstvenu sokolarnu u osnovnoj školi u Zemunu, koju je o svom trošku potpuno uređio.

Pošto mu je sopstvena sokolarna za priredbe mala, to je na dan 8. januara o. g. priredio u sokolarni Sokolskog društva u Zemunu, a prema ruskom običaju, božićnu jelku za sokolsku decu i goste.

U sokolarni bila je postavljena velika, potpuno bela, kao snegom pokrivena i belim svećicama sjajno osvetljena jelka, pod kojom je izveden ceo program božićne svečanosti na ruski način.

U pozdravnom govoru na ruskom i

srpskohrvatskom jeziku starešina ruskog Sokola u Zemunu brat Vladimir Poljanski čestitao je gostima i članstvu Božić i podvukao činjenicu, da će program ove svečanosti, pored toga što mu je i glavni cilj zabava za decu, imati poučan značaj u pogledu prosvetno-nacionalnog uzgoja dece, jer to zahteva svaka sokolska priredba.

Izvođenje programa otpočelo je izlaskom dece sa božićnom zvezdom — »svetopom« — ruskog tipa i pevanje božićnog tropara i narodnih božićnih pesama, koje se u Rusiji zovu »koljadne pesme«. Sa decom pevane su i članice, koje ih uče pevanju. Zatim je izvedena simbolična živa slika sa deklamacijom i to: na visokom postamentu stoji majka Rusija, koju simbolizira članica Mara Olfereva u narodnoj starinskoj svečanoj nošnji, a dole kod nje se grupišu predstavnici ruskog naroda: vojnik, mornar, Soko, Kozaci: donski, kubanski i turski, brđanin (predstavnik kaskih naroda), seljak i seljanka. Uz pratnju tužne muzike Rusija deklamuje, kako je zaboravljena i napuštena od strane svih staleža, koji su dozvolili da se uništi vera, zatvore crkve, prestanu da zvone zvana, rasturi porodični i seljački život. Na to joj svaki predstavnik ruskog naroda odgovara da će uložiti sve svoje snage za uspostavljanje svega onoga, što je uništeno. Odgovori su u vidu kratkih deklamacija u vezi s tim koga pojedina predstavlja. Slika se završava tim, što Rusija širi svoje ruke nad ovim predstavnicima ruskog naroda.

Osim članice — Rusije — svi ostali učesnici žive slike bila su deca od 6 do 10 godina.

Posle ove slike odeljenje ženske dece u ruskoj narodnoj nošnji izvelo je ritmičke vežbe »Ruski ples«.

Zatim je za odeljenje muške dece priređena nagradna utakmica u skokovima preko kozlića. Nagrade su bile u vidu

knjiga ruskih pesnika u lepom povezu sa natpisom, da je to nagrada za božićne utakmice. Kao sudije bili su zamoljeni: brat Boško Bivolarević, statističar Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije i sestra Olga Sidlovska, načelnica Pokrajinskog Saveza ruskog Sokolstva u Jugoslaviji.

Prvu nagradu dobio je naraštajac brat Svetozar Atanacković, drugu brat Igor Korenčević, a treću brat Viktor Bublik.

Sa ovim se je završio prvi deo programa.

Živu sliku i opšte sve kulturno-prosvetne tačke sastavila je sestra Eugenijsa Kobijeva, prosvetar ruskog Sokola u Zemunu, a zasluga za organizaciju i izvođenje svega ostalog pripada zameniku načelnika ruskog Sokola u Zemunu bratu Dimitriju Ponomarevu.

Drugi deo programa bio je u tome, što su izašle članice, naraštajke i deca, kojima je starešina podelio božićne poklone. Zatim su bile priređene sokolske igre za svu prisutnu decu sa nagradama u vidu raznovrsnih igraćaka, a zatim se razvila igračka.

Ruski osek Sokolskog društva u Zemunu, kod kojega već dve godine postoji streljačka sekcija, priredio je u decembru pr. god. nagradno gađanje za članstvo, koje je izvršilo letni streljački tečaj.

Gađanje izvodilo se iz karabina tipa »Mauzera« sa sobnim metcima u društvenoj sokolarni.

Takmičilo se je 10 članova, od kojih su devet zadovoljili uslovima, koji su se tražili. Prvu nagradu dobio je starešina ruskog Sokola u Zemunu brat Vladimir Poljanski, drugu brat Andrija Bertels, a treću nagradu dobio je zamenik načelnika brat Dimitrije Kononaren.

U proleće otvara se nov streljački tečaj, za koji vlada veće interesovanje, jer će se članstvo vežbati u gađanju iz vojničkih pušaka.

Župa Sušak - Rijeka

SOKOLSKO DRUŠTVO KRK

Po dolasku novog prosvetara u društvu i pevački zbor, koji broji preko 20 članova i ovim je popunjena praznina, koja se je u tom pogledu osećala na Krku. Zbor je u kratko vreme uspeo da uvećava već velik broj komada, koji mu sada sastavljaju repertoar. Nedavno je jednoglasno zaključeno da se zbor nazove imenom dra Dinka Trinajstića, koji u visokoj starosti i danas ovde predstavlja očišćenje naše borbe u Istri. Zbor će doskora običi celi otok Krk.

Nadalje pokrenuta je akcija za nabavku sokolskog barjaka, koji bi se imao razviti prilikom velikih proslava desetogodišnjice oslobođenja otoka Krka od italijanske okupacije u aprilu o. g. Svaka pogodna prilika iskorišćuje se da se namaknu potrebna sredstva za nabavku društvenog barjaka. U tu svrhu već dulje vremena postoji naročiti fond, koji je osobito u zadnje vreme potrošćen. Tako je prilikom svadbe br. Ljubonice sakupljeno 820 Din, polovina prihoda od akademije i to 600 Din, sakupljeno među članstvom 900 Din, gimnazijska akademija od 17. decembra 1930. dala je 1000 Din, grad Krk 500 Din i t. d. te danas sakupljena svota iznosi preko 7000 Din. Načrt za zastavu izrađuje prof. Saša Šantel u Ljubljani.

Na ovoj izloženoj tački naše domovine Sokolsko društvo Krk vrši zdušno svoju veliku sokolsku i nacionalnu misiju intenzivnim radom među članstvom i građanstvom, a naročito među omladinom gimnazije, koja je

gotovo sva u Sokolu, a sastoji se od samih Istrana. To je ujedno i najdigniji ponos našeg društva.

Iz uredništva

Radi ograničenog prostora bili smo prisiljeni, pored ostalog građiva, izostaviti i mnoge vesti iz župa i društava, a što ćemo doneti u narednom broju.

Raspisuje se natječaj za mjesto

KAPELNIKA.

Dužnost istoga jest glazbena nastava u Sokolu, vođenje glazbe i pjevačkog zbora te orguljanje.

Služba će se urediti zasebnim pravilnikom u obliku ugovora.

Plata: 2000 (dvije hiljade) dinara mjesečno.

Uvjeti: Jugoslavensko državljanstvo, neporočnost, poznavanje srpsko-hrv. jezika, sposobnost za vršenje povjerene dužnosti.

Uz dokaze po gornjim uvjetima priložiti molbi školske dokaznice po struci i svjedodžbe o dosadanem namještenju.

Molbe se primaju do 10. februara 1931. god.

Nastup službe odmah.

SOKOLSKO DRUŠTVO BAŠKA

na 18. januara 1931.

Starosta:

P. Katarinić.

Svaki Soko treba da ima

Sokolijadu

odličnu zbirku sokolskih i rođubivih pesama sa slikama za deklamovanje i pevanje radi podizanja sokolskog i itetskog duha od brata dr. Vojislava V. Rašića, Beograd, Kraljice Natalije ul. 14. Poštansko-čekomni broj 50.788. — Cena 20 dinara. — Prporučena i od »Sokolskog Glasnika« br. 20. od 1930. godine.

Tko oglašuje, taj napreduje!

KLIŠEJE

vseh vrst po fotografijah ali risbah izvršuje najsolidnejše klišarna ST-DEU LJUBLJANA DALMATINOVA 13

Tvornice cementa, kemične i drugi dobiće najbolje i najjeftinije leskove obruče svih dimenzija kod br.

SIMONA RIBARIĆ, UNEG-R KER, Dravska banovina

Гранд Хотел „Петроград“

преко пута железничке станице БЕОГРАД

SOKOLSKA STRUNJAČE ZA GOMBANJE OD KOKOSA

jesu najbolje, trajne, elastične i nesklizli! KOKOSOVIM ČILIMIMA za hodnik i druge prostorije. OTIRACI za noge od kokosa trajni, praktični i jeftini

Proizvada:

TKAONICA KOKOSA, SARAJEVO DOBIJE SE U SVAKOJ BOLJOJ RADNJI!

Galerija naših mož

najkrasi stanovanja, društvene prostore in dvorane!

1. Trubar	8. Gregorčič	15. Gangl
2. Vodnik	9. Aškerc	16. Parma
3. Slomšek	10. Tavčar	17. Župančič
4. Prešeren	11. Levec	18. Kernik
5. Levstik	12. Erjavec	19. Maister
6. Stritar	13. Jenko	20. Finžgar
7. Jurčič	14. Cankar	21. Strossmayer

Velikost: 61,5 × 47,5 cm Slika à 10 Din

Naročila izvršuje založništvo:

Učiteljska knjigarna v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

LJUBLJANA, PREŠERNOVA ULICA ŠT. 3

je najveća regulativna hranilnica u Jugoslaviji.

Ima vlog nad 430.000.000 Din.

Za vse vloge jamči ljubljanska mestna občina z vsem svojim premoženjem in z davčno močjo.

Vloge se sprejemajo na knjižice in na tekoči račun. Naložbe proti odpovedi se obrestujejo po dogovoru kar najbolj ugodno.

Pošilja se dovoljujejo na posesta, menice in vrednostne papirje čim najceneje. Za male trgovce in obrtnike obstoja pri hranilnici kreditno društvo, za puplje naložbe pa sodni depozitni oddelek. — Za varčevanje mladine izdaja domaće hranilnice, za pošiljanje denarja po pošti pa svoje položnice.

Telefon št. 2016 in 2616. Pošt. ček. račun št. 10.533.

Uradne ure za stranke so od 8. do 12.30.

Jesam li poslao pretplatu za

»Sokolski Glasnik«?

Tu svoju sokolsku dužnost treba da još danas izvršim!

Klišeje

vseh vrst, enobarvne in večbarvne izdeluje klišarna JUGOGRAFIKA LJUBLJANA SV. PETRA NASIP ŠT. 23 Telefon stev. 2495

Za sokolske domove dobavljamo po najugodnejših pogojih kombinirane ojačevalne naprave za gramofonsko glasbo, kakor tudi radio prenos. Velika zaloga radio aparatov vseh svetovnih tvornic. Zahtevajte ponudbe in brezobvezno predvajanje pri SPECIALNI RADIO TRGOVINI

»RADIOVAL« LJUBLJANA

DALMATINOVA ULICA 13 • POLEG HOTELA ŠTRUKELJ

Sokolska knjižnica

počela je izlaziti u nakladi Jugoslovenske Sokolske Matice u Ljubljani

- I. sveska: E. Gangl, O sokolski ideji.
- II. „ Ing. Lado Bevc: Sokolsko prosvetno delo.
- III. „ Dr. Miroslav Tyrš: Naš zadatak, smer i cilj.

Svaka knjižica stoji 3 Din

Također dobiju se krasne slike u veličini 67 × 50 cm:

Dr. Miroslav Tyrš, Jindrich Fügner, T. G. Masaryk

Cena svakoj slici 30 Din

Jugoslovenska Sokolska Matica u Ljubljani, Narodni dom

Pozor, ljubitelji zimskog sporta!

Pred nakupom zimsko-sportnih predmeta si oglejte veliko zalogo smučk navadnih kakor Hickory, vseh vrst vezav in palic, maže, drsalk ter vseh za zimski sport potrebnih predmeta pri tvrdki: